

ինչպէս կ'երեւայ՝ Տայերեն չգիտցողի մը ձեռքը, այնպէս որ քնագրին տպագրական սխալներն ալ միասին այնտեղ անցած են: Այսպէս՝ Միլանի տպագրութեան «արասճամ», ՅԵՆ. / Տամու, Պարիսիւր՝ «... Տամու», ըրած է՝ միութեան գիծը չիմանալով. նոյնպէսի բառն «ազատոճամ», եւն: Բազմաթիւ են նաեւ տպագրական սխալներն, զոր Տայերէնի անգէտ մը միայն կրնար շտեմնել եւ չուզիլ:

Նիթե՛ Ռիվոլա այս բառգիրքը նախ Տրատարական է եւ յառաջընթացին մէջ կը խոստանայ չեբրականութիւն մը, ի՛նչպէս կարելի է որ Բազմաթիւ յօդուածագրին Տամմամա՝ Ռիվոլա չեբրականութեան յառաջընթացին մէջ՝ «ծանուցանել թէ յառաջ քան զՏրատարականութիւն իրմէ աշխատասիրուած եւ խոստացուած Տայաւանին բառագրոց, Տարի սեպտեր է նախ ի լըյո Տանել զչեբրականութիւն»: Չեբրականութիւնը մեր ձեռքը չկայ, ուստի եւ լուծուած կը մնայ յառաջընթացին մէջ: Թարգմանչին:

Հ. Գ. Գ.

ԱԶԳՈՒԹՅԱՆ ԹԻՐԹՈՒՆԵՐԸ ԻՈՒՂԿԵՓՈՒՆՁ

1. Կարտոթ երկստորութիւն մը: — 2. Քորմուտայի նայ ուսանողները: — 3. «Հայ գործը քննադատութեան առնալ»: — 4. Թարգմանութեան պէտքը մեր զրականութեան մէջ: — 5. Գաւառական բառերը: — 6. Ա. Քաւանթարի «Սասունը»: — 7. Պրոֆ. Ա. Մերձուի: — 8. «Արարես, պատկերազարդ նամուկ»: — 9. «Այտեանն եւ նայնին լեզուն»: — 10. Բարերար նայ տիկին մը: — 11. Յ. Ալֆրադ: — 12. Ռուսմասուր գմետական մը:

Նոր դուռն մը կը բանանք այս թուով: Մինչեւ այսօր Հաճախի խմբագրութեան Տասան նամակներէն ուրախութեամբ տեսանք, թէ արեւմտեան զրականութիւնը՝ բոլոր մանուաւոր այլեւայլ լեզուներէ Տայիկական սուսմաստիւրութիւնները թարգմանելով, քննադատելով ընթացողաց ծանօթացնելու մեր շահին տպագրիչն մնացած չէ: Գիտական Տայ իրփոխիցիներն իրօք օգուտ կը տեսնէ այս մեր ծրագրէն: Բայց ժամանակը շատ բան կը Տատասանէ, շատ թերութիւններ կ'ուզի եւ նորանոր Տարբերու եւ — պետքերու զարման գտնելու ճամբան իոկ մաստաջող կ'ընէ: Հաճախն եթէ — միշտ նամակագիրներու խօսքին վրայ յենուիք — օտարալեզու գիտնականները կը շանայ կապել ազգային գիտնականաց կենն, կրնայ եւ — Տարի է անՏասուր — կապել իրարու անՏատները՝ ազգային թերթերու խմբագրութիւնը բլրած յօդուածները ծանօթացնելով: Շատ բան կը գրեն իր լուր, իր Տեւտագոտութիւն, իր քննադատութիւն՝ օր. ազ. Մալ: Այնպէս, նոր քաղ, եւն, սրնայ կը ծանօթանայ Ռուսաստանը. բայց քանի անգամ կը Տամուրի արեւմտեան Տայի թիւն, որ կանանուարպէս թերթէ վերոյիշեալ թերթերը: Գարձեալ արեւ-

մտեան կամ աւելի Պոլսոյ Տայ թերթերը կը գրեն ինչ ինչ զոր Ռուսաստան ընթերցողները կը կարգան, այս, բայց կամ միայն Ռուսաստան խմբագրուներն, եւ կամ կարի սակաւ առանձնաբարճեալ ոմանք: Հաճախն միշտ — ի քոյ պիտի նուերի իւր քանի մ'էջերն այս երկու coryphées-երու լրերուն փոխարինի ամբողջացման խմբագրութեան աշխատակիցներէն մին «Տարգմաբաղ», ստորագրութեամբ պիտի թափարի ազգային սակն լրագրուներու մէջ, Տուտքելու իւր ամսական փնջին Տամար ամեն ծաղիկ որ ցրուած պիտի բուսնի ազգային լրագրական — մասնագրական պարտիկին մէջ, Գժուարին եւ պատասխանատու գործ, որ կը թեթեւայ եթէ որոշ ծրագրով սկսուի եւ ոչ յախուսն: Դրապիւր շատ պարզ է. Հաճախին գծած սահմաններուն մէջ մնալու. Տամար, այս փունջը պիտի կազմուի:

- ա) Հայ մասնագրութեան վերաբերեալ ամեն մանր ծանօթութիւններէ.
- բ) Գաւառական կենաց վերաբերեալ կարեւոր լրեր:
- գ) Հայ պատմութեան եւ քննադատութեան նկատմամբ գրուածներէ.
- դ) Եւ վերջապէս ազգային գործիչներու, ծանօթ գրիչներու, Տրատարականութիւններու արժանատի ինքնազրութիւնները նիւթ պիտի մատակարարեն այս փնջին:

Բայց «Տարգմաբաղ», պիտի շանայ լսկ բանաբաղ մը չբլլալ, այլ իւր կարեւոր Տամարած ծաղիկը պիտի նկարագրէ, եւ միշտ այն սկզբունքներն պիտի առաջնորդուի, թէ որքան զժուարին նոյնչափ կարեւոր է անգիր զազգային մը տալու սակն քննադատութեան փորձարարին վրայ զարնել իւր լրերն, որպէս զի ընթերցողներուն թով պարզ միջնորդի պաշտօն չկատարէ, այլ նաեւ «Տարգմաբաղ» ըլլայ — բանաւոր անգիրտու:

«Ա — ի քոյ», ինչպէս վեր նշանակեցիք, կը բանանք այս զլուին, որուն շարունակութիւնը կ'ստան պիտի ունենայ մեր ընթերցողներէ գտած Տամարութեանէն: Քանի մը փունջ նուերելէն ետքը պիտի ներկայանայ «Տարգմաբաղ», իւր բարեկամներէն եւ մտերմական Տարցմամբ մը պիտի ինչրէ ընդՏամարութեան կարծիքը կամ անկեղծ գիտադութիւնները, եւ ըստ այնմ պիտի շարունակէ իւր պաշտօնը կամ կարողագունի մը պիտի յանձնէ:

Հարկ Տամարեցանք տալ այս քանի մը ծանօթութիւնները, վասն զի այս «առ ի վարձ» Հաճախն աւօրէնի ծրագրին վրայ յաւելած մ'ըլլալով, պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ միշտ եւ միշտ «Տարգմաբաղ» վրայ:

Այս ցարարները միանգամայն՝ թէ աւանց մեր սկզբունքը զօհելու պիտի շանանք ամեն ազգային լրագրուներուն ալ՝ որ մեր ձեռքը Տամարին, աւանց կարճեաց եւ անակարի տարբերութեան, մուս շորճել մեր «Տարգմաբաղ» կը գիւմ իւր ընթերցողներուն՝ ինչրէսով, որ նաեւ այնպիսի մանր լրեր՝ որ տպագրուած չեն, Տարգրուին իրեն, սրպէս զի՝ բազմագունեան, եւ՝ բազմաբարձ,

ըլլայ “փնջիկը”՝ երկու երեք անոյ միջոց բաւական պիտի ըլլայ զմեզ համարելով թէ հարկ է, այս “փռնջու” causerie = Plauderei “խոսակցութեան” մը փոխել:

1. Կրե-որ երջութեանն մը: Պր. Կորայր Բիւզանդացի Էջիածոյի սպարանք յանձնած է “Կորիւնի” զայս ընդարձակ երկասիրութիւն մը՝ 40 թերթ ծաւալով, եւ արդէն սպագորութեան թոյլտուութիւնն էլսած է: Կորիւնիկի հեղինակին սուննն իսկ բաւական յոյս կու տայ թէ ծանր եւ ժամանակիս քննադատական ոգւոյն համեմատ հետազոտութեամբ մը պիտի հարտատնայ ազգային մասնագործիւնը: Տպագրութիւնը ցանկալի է որ այնչափ շեղարմազի, ինչպէս Սիկատայն դժբախտարար:

2. Գերժնայի հոյ ստեղծները: Գերմանիոյ այլեւայլ համալսարաններուն մէջ մասնագիտութիւն մը ստրվող հոյ աշակերտաց թիւը:

Արտ-տն-բն-ութեանն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 2 աշակերտ
— Բերլինի	” 1 ”
— Հայդելբերգի	” 1 ”
— Բանի	” 1 ”
	Գումար 5 աշակերտ

Մանկավարժութեանն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 1 աշակերտ
— Ենայի	” 2 ”
— Միւնիխի	” 1 ”
	Գումար 4 աշակերտ

Լեզու-գիր-ութեանն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 2 աշակերտ
— Ստրասբուրգի	” 1 ”
	Գումար 3 աշակերտ

Բժշկութեանն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 1 աշակերտ
— Բերլինի	” 1* ”
— Հալլէի	” 1 ”
	Գումար 3 աշակերտ

Իրա-տն-բն-ութեանն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 1 աշակերտ
— Բերլինի	” 1 ”
	Գումար 2 աշակերտ

Ընդհ. գր-տն-ութեանն եւ Պարտ-ութեանն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 2 աշակերտ
— Ենայի	” 1 ”
	Գումար 3 աշակերտ

Բնի. գիր-ութեանն.	
— Բերլինի	Համալսարանը 1 աշակերտ

Ընդհ. գիր-ութեանն-ը.	
— Բերլինի	Համալսարանը 2 աշակերտ
	Գումար 3 աշակերտ

Ֆիզի.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 3 աշակերտ
— Հայդելբերգի	” 1 ”
	Գումար 4 աշակերտ

* Հինայ փոխադրուած է Ղերմնայի համալսարանը:

Մեծ-տն-գիր-ութեանն.	
— Միւնիխի	Համալսարանը 3 աշակերտ
Գիւլդերսթրոմ-իւնն.	
— Լայպցիգի	Համալսարանը 2 աշակերտ
	5
	Ընդհ. գումար 32 աշակերտ

“Արձագանք” որմէ կը քաղենք այս քերքը, կը յաւելու.

“Բաց ի այդ համալսարաններու հոյ ուսանողներէն, Գերմանիայի քանի մը ճեմարաններուն մէջ կ’ուսանին քանի մը ստեղծատնայի հոյ ուսանողներ: Գերմանիայի հոյ ուսանողներու ամենամտ կողմը կու տայ Միւնիխը ախարջը” —

3. “Հոյ բրտը մնագոր-ութեանն” բնաբանով “Հեղինակ” վէպին հեղինակը՝ Մարիամ Խատիսեան՝ Մարթ ամազգի (1895 թ. 11) մէջ բուռն յարակաւմ ընել կ’ուզէ հոյ քննադատներու վրայ, ըսելով՝ թէ հոյ քննադատութիւն գոյութիւն չունի(?) դեռ. ցոյցով՝ բոլոր քննադատներն երեք սկզբունքի հետեւած են. “Հարրն, աշուտութիւն եւ սուս, ի բաց առեւտլ — միտ հեղինակն է խառը — Ժոն այն “քիշ հեղինակներն, որոնք գրել են, օրինակ, Պատիկանեանի մասին” Մարթմա՛ եւ Պաշեանի մասին Կոնստը. Հեղինակին խօսքերուն վրայ պէտք է զարմանալ, թէ յանկաւմ կ’ալ մը խօսող՝ քննադատութեան իբր մի միակ տիպար — օրինակ ներկայացուած Մարթին վրայ, որ այս գեղեցիկ խօսքերուն առանց փայրիկ իսկ դիտողութեան մը՝ լուռութեամբ իւր հաւանութիւնը կու տայ. Mitgefangen, mitgehangen! “Գոյութիւն չունիցող” քննադատութիւնն իսկ կը պահանջէ՝ որ նոյն յօդուածին բնաբան դուրս՝ “իմ քննադատներու” կամ “Մարթմա՛ Խատիսեան եւ քննադատութիւնը” վրան զի իսկպէս անձնական պաշտպանութիւն մըն է զոր կը գրէ Տիկին Տեղեկալը, եւ — ցուալի է, շատ անյաջող կերպով՝ վրան զ Մարթն իսկ ստիպուած է “ձանօթութեամբ”, մը ներկայանալ այսպիսի արչաւանքները սահմանաւորելու:

4. Թարգմանութեանց զեբոք մը գրքովտնութեան մէջ: Արեւիքեան մայր (1895 թ. 23) “Մտփնջի” ստորագրութեամբ յօդուածագիրն յորդոյ կը կարգայ, թարգմանութեան նոր զարկ մը տալու. եւ փոխանակ միայն վէպեր ու նորակէպեր թարգմանելու, գիտնական երկասիրութիւններն եւ երեւելի մասնագրաց գործերը հոյերէնի փոխելու խորհուրդ կու տայ, Ընդհանրապէս լուր կը պաշտպանէ իւր ինչիւր՝ յօդուածագիրը. բոլոր լուրագոյն շէր ըլլաւ Ընդհ. անիարդուելի խմբվածիս նախառն: Եւրոպայի գիտնականի մը համար միտ արմարանել պիտի մնայ հետեւեալ արտահայտութիւնը. “Գրասկան գործերը թարգմանելու ատենը ալ անցած է(?)”, գէթ առ այսօր. ժամանակակից լուրագոյն գրքեր այնքան բազմաթիւ են եւ թէ հռոմէական ու յունական գրականութեան հրաշակներն երբ արար լեզուով թարգմանած ունինք բաւական թուով, բայց, դժբախտարար, դուրսը գիրքերու ընթերցումն անմատչելի ու խտտելի(?) կը գառնայ շատերուն, ու

աշխարհաբար ընթերցումն անհրաժեշտ պէտք մը, և թէ է, օր. այ. միայն Վիկտորի գործոց լաւ աշխարհաբար թարգմանութիւններու շարք մը ունենար յօգուածագրին իւր առջև, երբքք պիտի չկարենար « ա՛լ գասական գործերը թարգմանելու ստանդ սնցած է », ըսել. վասն զի միշտ նոր ազգաց նոյն իսկ աննաճարտօր գործերուն համար « գասական, գրուածներն օրինակ եղած են եւ — պիտի ըլլան: Իսկ եթէ շատ մը երկարութեանց դարբար թարգմանուած ըլլալուն համար՝ հարկաւոր թէ աշխարհաբար թարգմանութիւնը, յօգուածագրին՝ « երբքք քրտնք ընթերցումն անհրաժեշտ է... Կրտնք, բայց անհրաժեշտ լուսաւորութեան պէտք ունի: Թող որ այն գրաբար թարգմանութիւնները կրտնք-քրտնք անելի մէկ մէկ գործը էին — քիչ շատ անյայտօղ — թմամտակին հասմամտ, քան իրական պիտոյնց գոհացում »:

5. Գոտառայտ Բարեւոյն Սրբաբար (1895, Թ. 23 եւ 24) մէջ կը շարունակուի խաշտտօր ԲՏԻ. 8. Վարդանեանի Ժողովրդական բաներու հասարակարգ. բայց (այս անիծեալ Բոյջը մեր ամէն ձեռնարկութիւններէ գոհարարար անբաժին Ք) այլաբանական շարագաւորութեան պակասութիւնն, եւ շատ բաւարար իմաստից (նոյն իսկ մեկնութեան հարկաւոր) մտքէ մնալը, կը նշանակենք թէ մեծ թերութիւն է այսպիսի օգտակար բառաբանքն: Եւ շատ մը յայտնի ձայնագրութեան վերապահին կ'ստ. շատերն մէկը. 6100 բառ՝ « անգ » ձևացող բառ, գիրկ կը նշանակէ, քճ. « գուճակ »: Ար համարինք թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ « անուր » բառն. վասն զի այս նշանակութեամբ՝ բայց « անի » գրուած, կայ ուրիշ գուտակաւոր մը մէջ ալ. նոյնպէս ի խտրութիւն համեմատէ « անիթէ » անթիով չափել, եւայն:

6. Պր. Ա. Բալանթարի « Ստուս », եւսուն երկարարութիւնն՝ որ հանուած էր Մալ ըսագրէն, քանի մ'ամուռն մէջ սպասած ըլլալով՝ երկրորդ արարութեան արժանացաւ: Պարագայնց բերմամբ՝ կը յուսանք եւ մտղենքք Հեղինակին երկարարութեան նորարար տպագրութեանց երկայն շարք մը:

7. Մալի 1895, Թ. 141, կը կարգանք թէ պրոֆեսոր Անդրեաս Արժուտի՝ իւր 1894ին գէպ ի Արտաս կատարած ծանապարհորդութիւնը հրատարակած է Բերլինի Աշխարհագրական ընկերութեան տեղեկագիրներուն մէջ՝ « Reise nach Süd-Kaukasien », վերագրով: Պր. Արժուտի հարեւանցի կերպով նկարարելով Վոլգայի բնական հարստութիւնները, մանրամասն կ'ազգ կ'առուս Մեծ եւ Փոքր Մասիսներու երկրաբանական կազմութեան վրայ: Ծանապարհորդը մինչեւ Փոքր Մասիսի դազաթն իւր է: Բանի որ գրեթէ ամենուին շքունուած երկիր մը երկրաբանական քննութիւնն ստանձնողն է Ալաէնի (Aix) համալսարանի հայ պրոֆեսորը, լիպոյս ենք արգիտութիւնը մեծապէս պիտի հարատայայ:

8. Արտո, գործիւրդորը հանրեւ: Գուտակ երեւոյթ մըն է գեղարուեստական թերթերու պակասութիւնն մեր գրականութեան մէջ. բայց աւելի ցուտայ՝ երբ եղածներն իսկ յարգել չի

գիտեր հասարակութիւնը: Պր. Գուտակերեանց քանի մը տարի է վեր՝ գտնէ տարին Չ գիրք հրատարակելով՝ կը շնորհ գեղարուեստական ճաշակը զարգացնել, բայց որչափ սխալ է այս օրեալ ըլլաւ տեսած վերջին հասարակ մէջ կարգաւ թէ հրատարակելը՝ « անվերջ անբաժանելի անպատճառաւ պիտի ստիպուի գաղթիցներէլ այս հրատարակութիւնը: Պէտք է եւ հարկ է՝ վերջին ճիգ մ'ընել եւ կարելի մըլնոյնին հայթայթել »: Պր. Գուտակերեանցի գիտութիւն տաւը համար. Անիշ գին մըն է որ կը վճարուի՝ այս տարին 2 անգամ՝ հրատարակող գեղարուեստական հրատարակութեան համար: Զպագրութեան գեղեցկութիւնն եւ պատկերներուն գրեթէ մեծազնայ մասին ազգային նկարչներու վճանին գործոց լուսատեպ օրինակութիւնն յարգ որ պէտք են ըլլալ, այսպիսի երկարարութեան մը երկայն կեանք տալու: Գուտաք թէ եւ յայտ՝ կ'իրականանայ մեր բարձրագը:

9. An Armenian Journal մէջ 1895, Թիւ 109, կը կարգանք յօգուած մը՝ « Արտեան եւ Հայերէն վերն ընտրանով. աշխարհաբարի համաստ տեսութիւն մըն է յիսնամեայ յարեւնի առթիւ. բայց ընթերցողներու հետաքրքրուիչն կ'ընտրենք համար՝ յառաջ բերենք այս եայ խմբագրութեան մէկ խորհրատեսութիւնը. »: Մեքն, կ'ընէ հայ խմբագրութիւնը, անպայման աշխարհաբար ենք. միայն պոքեան աշխարհաբարաններն կը տարբերենք (ն)՝ այնու որ աւելի լայն՝ մտք աշխարհաբար ենք: Նոյն տարբերութիւնն ունինք Վիեննայի զարոցէն ալ որ Այսրեանի « լի » (այս կ'ընէ բոլէ) տակ կը գործածէ Պոլսեան աշխարհաբար՝ մտնողով թէ ինչ anomalies երու. մտնած է այն եւ սրբան անկարգ աւ անկարգաւոր.՝ Պարճիկը աւելի տեղ կը գրէ. « Պոլսեան աշխարհաբարն բառական ինքնութեան հետ կը կրէ շարագաւորական անկարգութիւն: Ծածկերին յետքէնց եւ անպիտիւր շարագաւորութեան բառական սիրող է այդ հայերէնի մէջ, որ սակայն եւ քաղականի շարք ալ երբեմն կ'ընդունուի: » Ընչք խօսած կ'ըլլար մեր պաշտօնակիցն էթ միայն այս խօսքերուն հասցնի փոխեր, ապա թէ ոչ օգարան ըլլալու վտանգ մէջ կ'ըլլայ: Վիեննայի կապուրդ համաստ չէ երբքք « պոլսեան աշխարհաբարին, զոր Յ. յօգուածագրէն զատ անկողը կը ծանշան. իրմ ստուգի կը տարբերի Վիեննական զարոցը քանի որ չի գործածեր « Եայդ ինչգիր միւթ չկայ մեզ այսօր » եւ « Այս յօգուած վերջացուցելու ստիպուած... » եւսայն: Եարմար սեղն է կրեւելը « Schuster, bleib' bei deiner Leiste »:

10. Բարձրոր հոգիմն է. « Արճաք. » 1895, Թիւ 143) կրմուսհի Ա. Գիւլեանեան (ծննդաւ Լազարեան) 48 հարկ աուրի կոտիկ եւ Լազարեան ձեմարանը գիւրթիկ աշակերտներ պահելու նպատակաւ. 10.000 ա. Պետերբուրգի Հայոց եկեղեցիներուն, եւ 40.000 ա. 6 ազգաւ եւ ծերակալ կանանց պատաստարան (ծերակոց) շինելու Հայոց եկեղեցւոյն բակին մէջ. Vivant sequentes!

* Այսինքն ընդարձակ:

11. Յ. Ալիբեյը կը շարունակէ շէնքերէն Եւրոպայի հայագիր ստանդարտըս լրագրին մէջ իւր երգիծաբանական հայեերէն յօդուածիկներով ձազկէլ հայ կենաց եւ անհատի բնութարարութիւնները: Արամուտիւն մը, որ կը յիշեցնէ բէշ շատ վազամեռի Պարոնեանը:

12. Ստանդարտը — Վեհապետ մը: Մշտի (1895, Թիւ 144) մէջ կը կարգանք. «Ատարտանայի վաճառական Ս. Եւզէան, կարգալով Մշտի մէջ Մասկուսիցի գրուած թղթակցութիւններէ՝ հայ ուսանողներու նիւթական անձուկ վիճակը, այստեղի (Մասկուսի) ուսանողութեան նախքեր է 600 ուսուրի (կրք 1600 ֆր.): Ի հարկէ, պարսին այգ նուիրատուութիւն աւելի բան գոգնի է, եւ յոյս ունինք որ Հայերու մէջ գամուին անձիք, որ հետեւին այս օրինակին եւ առաջի օրնութեան չմոռան իրենց երիտասարդութեան լուսագոյն մասը»:

Կը նախքեր ընթերցողաց մեր առաջին փառնը: Սակայն այս — է քիչ ժողովածոյն ձառակ մըն է միայն. 1896 Յունուար 1էն սիսեւլ հրատարակուած թերթերու եւ պարբերագիրներու բովանդատութիւնը պիտի կազմէ գունէ մէկ տարի կանոնաւոր հաւաքածոյ մը: Ստիպուած ենք գրեթէ ամիս մը ուշ հրատարակել լըբը. նախ՝ որովհետեւ ամսական է Հալիքը. երկրորդ՝ վասն զի տեղեաց հեւաւորութեան պատճառաւ շատ թերթեր հազիւ 8՝ իսկ ոմանք մինչեւ 10 օրան մէջ կը հասնին մեր ձեռքը:

ԺԱՂՅԱՔԱՆԳ

ՔԱՂԱՔԱՆԳԱՆ ԾԵՄՈՒԹԻՆՅ

Վիեննա, 24. Յունուար 1896:

Գերմանիա: Ամսոյս 18ին տօննց կը կայարութեան հաստատման 25ամակը, միշդ նոյն ժամանակ երբ Անգղիական թերթերը կձու լեզուս պատերազմ՝ կը գոչէին վաճառականութեան վախսն պատճառաւ, զոր Գերմանիա այլեւայլ կողմերը քայց մնաւանդ ի Տրանսվալ կու տայ անգղիական վաճառաց, վասն զի անգղիական 5 միլիոն շահուն կէսը գերմանական մարտարարժութեան շնորհին, սկսած է Գերման վաճառականաց ձեռքն անցնի:

Անգղիա: Հազիւ ազատեցաւ Բրիտանական իշխանութիւնը Վիննցուեյայի ինդղէն ու տրանսվալեան շփոթութիւններէն կըրցա յաշտութեամբ ճորդարել ինք գինքն եւ արն Բրազիլեան աները մը կը ծաղի, վասն զի Բրազիլեան տներութիւնը

կը պահանջէ Տրինիտատ (Երրորդութեան) կողայն անգղիական իշխանութեան կողմանէ մարտիլը: Իր պրոտուպլիտէրութեան ժառանգ իր իրաւունքն արժեքընկ կ'ուգէ Բրազիլիա, իսկ Անգղիա՝ քնական է, կ'ընդդիմանայ, որպէս զի կարգը չպայ կ'իպուտական ինդղին: —

Այս ամիս այն եզրակացութեան կը հասնի քաղաքագէտ մը թէ Անգղիա նեագնետէ կ'ազատի իր առջին ելած նորանոր ինդղիններէն, որպէս զի անկի ուժղնութեամբ սկսի պարապիլ այն ամէն ուրիշ ինդղիններով որոնց լուծումը կապուած է իր գորութեան եւ — պատուոյն նեո: Եւ իթէ իրաց երեսլթը չի կարգը գվեց, այս համղումս ունից թէ երկու քոյր ազղեր — Ամերիկա եւ Անգղիա — միաբանած են արղէն Երրուպացուց դաս մը տալու թէ ինչ կը նշանակէ սուշալպանութիւն բարը: Յարուեալ մանր մունր ինդղիններն աչաց փոչի ցաներու համար են:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՌՍՍԻՄԻԱԿԱՆ

ՄՏՏՆՆԱԳՐԱԿԱՆ — Երգարու գրոցը Մովսէս Խոբնացոյ պատմութեան մէջ. 33: — Ուսումնասիրութիւն Փաւստոս Բիզանդի պատմութեան. 35: Լեզուաբանական — Չայնական ուսումնասիրութեան Մարաշի բարբառին. 43: — Արի լեզուաբանութիւնը. 46:

ՆՏՆԱԳՐԱԿԱՆ — Բծիչ Եարութիւն Պէտանան (Պէտան Պէլ), (Պատկերաս.) 47:

ՐՆՆԱԳՐԱԿԱՆ — Ա. Տաղաշափք եւ տաղը. 52: Ռոշտրուպան — Կակասանն լըբաց մէջ. 55:

ԱՅԼԵՒԱԿ

- ՆՈՐՈՒԹԻՆՆԵՐ. 1. Յովն. Յայտնութեան նին հայ թարգմանութիւնը: — 2. Եսպուէ Բագրատունի: — 3. Լայպզիգ պատկերազարդ լրագիրը: — 4. Գ. Կորնիցուց անվաւերական թուղթը: — 5. Յովն. Յ. Անտիսեան: — 6. Դաքիէի Լ. Տեւիլը: — 7. Ա. Տպաբոթիւն հայ-լատին բառագրոց Փ. Ռիվոյայի. 58:

- ԱԶԳԱՅՆ ԹԵՄԻԹԵՐԻ ԺԱՂՅՊՈՒՆՔ. 1. Կարնըր երկասիրութիւն մը: — 2. Գերմանիայի հայ ուսանողները: — 3. «Հայ գրող քննադատութեան առաջ»: — 4. Թարգմանութեանց պէտքը մեր գրականութեան մէջ: — 5. Գաւառական բարնը: — 6. Ա. Քալանթարի «Մատմըց»: — 7. Պրոք. Ա. Արծրունի: — 8. «Արքայ», պատկերազարդ հանդէս: — 9. «Մյոսեան եւ հայերէն լեզուն»: — 10. Բարձրագ հայ տիկնոջ մը: — 11. Յ. Ալֆար: — 12. Ուսումնասէր վաճառական մը. 61:

ՔԱՂԱՔԱՆԳԱՆ ԾԵՄՈՒԹԻՆՅ

ՀՐԱՅԱՐԱՎԿԻՉ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՅՈՒ ԽՍՄԱՅՈՐ

Գ. ՌԱՓԻԷՆՎ. ՊԱՐՈՆՉ

Վ Ի Ե Ն Ե Ն . Մ Ն Ե Ի Ռ Ր Բ Ե Ն Ե Ն . Տ Պ Ա Ր Ա Ն